

Tutvumine INSPIRE tehniliste juhenditega

1. Leia otsitav teema: <https://geoportaal.ee/est/INSPIRE/INSPIRE-teemad-p703.html>
2. Ava eeltoodud lingist otsitava teema tehniline juhend, nt: http://inspire.ec.europa.eu/documents/Data_Specifications/INSPIRE_DataSpecification_ER_v3.0.pdf
3. Tehnilised juhendid (nn spetsifikatsioonid) on kõik ülesehitatud sama struktuuri järgi. On soovituslik esmalt tutvuda juhendi üldosaga („*Executive summary*“), mis selgitab lühidalt antud INSPIRE teema eesmärgi ja põhimõtteid.
4. Seejärel tutvu teema ülevaate peatükiga ptk 2 („*Overview*“), mis avab ja kirjeldab teema sisu ja valupunkte, andes suuniseid ja definitsioone teema korrektseks käsitlemiseks. Teema sisu parema mõistmise annab edasi ülevaate peatüki alampeatükk „*Informal description*“, mis võrdlemisi vabas ja arusaadavas vormis annab edasi põhisisu, mida INSPIRE konkreetse teema haldajatelt ootab.
5. Tutvu peatükiga, mis puudutab andmete sisu ja struktuuri ptk 5 („*Data content and structure*“). Peatükis on alampealkiri "*Feature catalogue*", mis näitab andmehaldajale, milliseid andmeid INSPIRE andmemudelisis esitada ning kuidas atribuute nimetada. Selle jaoks on iga INSPIRE teema kohta koostatud andmemudelid/schemad, mida peavad järgima kõik INSPIRE'i andmehaldajad andmete transformatsiooniks.

Tehnilises juhendis toodud andmemudeleid saab leida järgmisest ülevaatlikust kataloogist:

<https://inspire.ec.europa.eu/data-model/approved/r4618-ir/fc/>

Tutvudes andmemudelitega veebilehitsejas, kasuta otsinguks klahvikombinatsiooni „Ctrl + F“. Leiad otsitava teema ingliskeelse vastena (nt „*Energy Resources*“). Leitud teema all on tabelina toodud andmemudel vajalike atribuutide, definitsioonide ja väärtustüüpidega, milleks võivad olla INSPIRE koodiloendi väärtused.

INSPIRE koodiloendid on leitavad INSPIRE koodiloendite registrist:

<http://inspire.ec.europa.eu/codelist>

Andmemudeli tabelisse kogutud parameetrid teemade kaupa koos definitsioonide, kirjelduste ja vastetega inglise keeles:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:02010R1089-20141231&from=EN>

6. Selgema ülevaate saamiseks koonda koodiloendis toodud atribuudid Exceli tabelisse. See aitab kaardistada olemasolevad teemakohased andmed, täpsustada andmete asukoha andmebaasi tabelitest ning viia need vastavusse INSPIRE andmemudeliga. Eeskujuks saad võtta käesoleva juhendiga kaasa manustatud „Näidistabel.xlsx“.

Exceli täitmise eesmärk on leida vasted INSPIRE andmemudelisis defineeritud atribuutidele ning kirjeldada ära, millisest andmebaasi tabelist ja veerust saab kätte vaste. Tabelit tuleks lugeda vasakult paremale. Vasakule jäävad kõrge tasemega ja paremale madalama tasemega atribuudid. Kui kõrgema tasemega atribuut on märgitud rohelisteks ja samal real madalama tasemega atribuut punaseks, tähendab see, et andmete esitamine ei ole kohustuslik, kuid andmete esitamisel tuleb sellisel juhul kindlasti välja tuua punaselt toodud atribuudid.

Oluline veerg näidistabelis on „*Voidable*“. Kui INSPIRE andmemudelisis ettenähtud atribuudile väärtust ei anta, omistatakse sellele automaatselt väärtus *Void* (st tühi). Selline olukord on lubatud siis, kui INSPIRE andmemudelisis on märgitud atribuudi „*Voidable*“ parameetri järele „**TRUE**“ ehk väärtuse sisestamine antud juhul ei ole kohustuslik (enamasti kasutusel, kui andmed puuduvad). Kui atribuut on tühjaks jäetud *Voidable* = *TRUE* alusel, tuleb anda selgitus „*Veerg/stamp väärtus*“ lahtrisse, kasutades sobivat INSPIRE *VoidReasonValue* koodide nimekirjas määratletud selgitust ([viide](#)):

- a. *unknown* – konkreetse ruumiobjekti õige väärtus ei ole andmeesitajale teada ja seda ei saa arvutada. Siiski võib eksisteerida õige väärtus.
- b. *withheld* – väärtus või omadus võib esineda, kuid see on konfidentsiaalne ja seda andmeesitaja ei avalda.
- c. *other:unpopulated* – väärtus või omadus ei ole andmehalduri hallatava andmestiku osa. Ometi võib see eksisteerida reaalses maailmas.

Kui INSPIRE andmemudelil on „*Voidable*“ atribuudile antud väärtus „**FALSE**“, on atribuudi väärtuse välja täitmine nõutud. Kui ei ole võimalik väljale väärtust esitada, täidetakse atribuudi väärtus *VoidReasonValue* selgitusega.

Märkuste lahtrisse, paremal pool tabeli osas, eelistame saada andmebaasi puhul SQL filtreid, aga ka tekstilisi väärtusi või olulisi tähelepanekuid.